

ÖNEMLİ BİR KATALOG

Ottoman year-books (Salname and Nevsal), Compiled by Hasan Duman. İstanbul, Research Centre for Islamic History, Art and Culture, 1982. 135 s.

İslâm Konferansı Teşkilatı'na bağlı olarak İstanbul'da kurulmuş bulunan İslâm Tarih, Sanat ve Kültürü Araştırma Merkezi sessiz, fakat faydalı çalışmalar yapmakta, ilgi çekici eserler yayımlamaktadır. Merkezin ilk yayını, 1981 yılında yayımlanan **A guide book for Islamic cultural institutions** idi. Böylece, eksik de olsa, İslâm ülkelerindeki belli başlı bilim ve kültür kuruluşlarını tanımak mümkün oluyordu.

Şimdi ise Merkez, Osmanlı Salnâme (Yıllık) ve Nevsal (Almanak)'lerini gün ışığına çıkarmayı amaçlayan bibliyografik bir eser yayımlandı. Osmanlı döneminin tarih, sanat ve kültürüne ışık tutacak bu eserlerin birleşik bir kataloğuna sahip olmak, yalnızca Türkiyemiz için değil, yüzyıllar boyunca Osmanlı camiası içinde bulunmuş olan öteki İslâm ülkeleri için de önemlidir. Bu bakımdan yayımlanan eser hacimce küçük, fakat değerce büyük bir çalışmadır.

Bayazıt Devlet Kütüphanesi'nin genç müdürü Hasan Duman tarafından hazırlanan eser, İstanbul kütüphanelerinde bulunan salnâme ve nevsallerin birleşik bir kataloğunu oluşturmayı amaçlıyor. Bunun için, İstanbul'daki 12 kütüphanede inceleme ve tarama yapılmış. Eser, «Devlet Salnameleri», «Vilâyet Salnameleri», «Resmî Kurum ve Kuruluşlara Ait Salnameler», «Özel Konulu veya Kişi ve Kuruluşlara Ait Salnameler» ve «Resmî ve Özel Kurum ve Kişilere Ait Nevsaller» başlıkları altında 716 bibliyografik kimlik vermekte ve bunların bulunduğu kütüphaneleri göstermektedir. Bunların 664'ü salnâme, 51'i nevsal'dir.

Eser ayrıca Salnameler ve Nevsaller hakkında bilgi veren bir «giriş» ile «Yıllıkların Kronolojik Dağılımı ve Osmanlı Devleti Mülki İdare Sistemine Bir Bakış», «Sonuç», «İndeks» ve «Bibliyografya» bölümlerini içeriyor. Araştırmacılara kolaylık olsun diye, katalogta temsil edilen İstanbul kütüphanelerinin adresleri de verilmiş.

Adı İngilizce ve Arapça olmakla birlikte, eser Türkçe'dir. Araştırma Mer-

kezi Müdürü Doç. Dr. Ekmeleddin İhsanoğlu'nun İngilizce, Fransızca ve Arapça «önsöz»leri ile, eser yabancı bilim dünyasına da tanıtılmaktadır.

Üzerinde fiyat bulunmayan eser, öyle sanıyoruz ki, «Posta Kutusu 24 - Beşiktaş, İstanbul» adresinden bedelsiz olarak sağlanabilir.

Bilim dünyamıza değerli eserler sunmakta olan İslâm Tarih, Sanat ve Kültürü Araştırma Merkezi'nin yöneticilerini kutlar, çalışmalarında başarılar dileriz.

BİR MAKALELER DİZİNİ

Acır, Benal. «A. Ü. Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi dergilerindeki makalelerin dizini. Ankara, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi, 1982. 181 s. 450 TL.

Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Kütüphane Müdürü Benal Acır, Fakültenin bilimsel çalışmalarını tanıtmaya faaliyetine bir yenisini eklemiştir. Daha önceki yıllarda, Fakülte yayınlarının bir kataloğunu¹ yayımlanmış bulunan Acır, bu defa Fakülte'nin, artık tüzel kişiliklerini kaybetmiş bulunan «araştırma enstitüleri» tarafından çıkarılmış olan 9 dergide yayımlanmış yazıların toplu bir dizinini vermektedir. Kanaatimizce, eser yerinde ve zamanında yayımlanmıştır. Çünkü, söz konusu «araştırma enstitüleri» kapandığına göre, dergilerin yayımı da sona ermiştir. Böylece, eldeki bu eser, söz konusu dergilerin eksiksiz bir dizini niteliğini kazanmıştır.

Dizinde yer alan dergiler Arkeoloji Araştırma Enstitüsü'nün **Anadolu (Anatolia)**, 1957 - 1976; Antropoloji Araştırma Enstitüsü'nün **Antropoloji**, 1963 - 1976; Felsefe Araştırma Enstitüsü'nün **Araştırma**, 1963 - 1979; Batı Dil ve Edebiyatları Araştırma Enstitüsü'nün **Batı Dil ve Edebiyatları Araştırmaları**, 1964 - 1976; Coğrafya Araştırmaları Enstitüsü'nün **Coğrafya Araştırmaları**, 1966 - 1980; Doğu Dil ve Edebiyatları Araştırma Enstitüsü'nün **Doğu Dilleri**, 1964 - 1977; Tarih Araştırmaları Enstitüsü'nün **Tarih Araştırmaları**, 1963 - 1980; Tiyatro Araştırmaları Enstitüsü'nün **Tiyatro Araştırmaları**, 1970 - 1976; Türk Dili ve Edebiyatı Araştırma Enstitüsü'nün **Türkoloji**, 1964 - 1979 dergileridir. Bu dergiler incelendiğinde, uzun aralıklarla çıkarılabildiği, bu yüzden de ya bir kaç sayıda, veya bir kaç cildde kaldığı görülür. Fakülte'de üretilen bilimsel ve fikri ürünlerin bu yayınlara dağılması, bunların izlenmesini güçleştirdiği gibi düzenli bir yayın yapılmasını da önlemiştir. Bildiğimiz kadarıyla bu «enstitü dergileri» Fakültenin kuruluşundan beri çıkarılmakta olan Fakülte Dergisi'nin yayımını da aksatmıştır. Neredeyse kapanmasına sebep olacaklardı. Benal Acır'ın çalışması, işte bu dağıntı yayınlarda yer alan yazıları bir arada sunmak gibi önemli bir görevi üstlenmiştir.

(1) Benal Acır, «Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi yayımları bibliyografyası, 1935 - 1988. Ankara, Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi, 1988.

Eserde her dergi ayrı ayrı ele alınarak bunlardaki makaleler yazar ve makale adlarına göre ayrı ayrı listelenmiştir. Genel bir dizin de verilmediğinden, herhangi bir yazarın çeşitli dergilerde yayımlanmış yazılarının neler olduğunu bir bakışta belirlemek mümkün değildir; bunun için bütün dergilere ait listelerin incelenmesi gerekmektedir. Oysa, bütün dergilerdeki makaleler tek alfabe düzeni içinde, birlikte listelenebilirdi veya bu eserin sonuna genel bir yazar adları dizini konabilirdi.

Üzerinde durulabilecek başka bir husus da, bibliyografik kimlikler verilirken cilt, sayı ve tarih bildirimlerinde standard bir yolun izlenmemiş olmasıdır. Söz gelişi, bir bibliyografik kimlikte bu bilgiler «Cilt 8 (1964) Ankara 1966» biçiminde verilirken, hemen altındaki başka bir kimlikte «Cilt 2. Ankara 1957» biçimini alabilmektedir. Bunun, fiş hazırlama işinin uzun bir süreç içinde gerçekleştirilmesi yüzünden, evvelce izlenen yolun unutulmasından doğduğu söylenebilir. Fakat, asıl faktör, dizine alınan dergilerin numaralamasındaki düzensizliktir. Gerçekten, bu dergilerin bir kısmında cilt ve sayı numaralaması tam bir karışıklık içindedir ve bir dizinde bunların belirtilmesi oldukça güçtür.

Bunlara rağmen, elimizdeki dizin, sosyal bilimler alanı ile ilgilenenlerin sürekli olarak el altında bulunduracakları ilgi çekici bir kaynaktır. Dileğimiz, meslektaşımızın hazırlanmakta olduğu eserin önsözünde müjdelediği «Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Dergisi Dizini»nin de bir an önce yayımlanmasıdır.

N. T. ERGÜN